

درس اول

۱ - جغرافیا چیست ؟

پاسخ : جغرافیا علم بررسی روابط متقابل انسان و محیط است.

۲ - بدست آوردن اطلاعاتی از زمین چه کمکی به ما می کند ؟

پاسخ : دانش ما از محیط پیرامون و سایر مکان ها افزایش می یابد.

۳ - از قدیمی ترین دانش های بشری می توان ، علوم جغرافیا را نام برد.

۴ - واژه جغرافیا اولین بار توسط چه کسی مطرح شد ؟

پاسخ : توسط اراتوستن دانشمند یونانی

۵ - معنای لغوی جغرافیا چیست ؟

پاسخ : شامل کلمات زمین و ترسیم است.

۶ - از نظر اراتوستن جغرافیا به چه معناست ؟

پاسخ : مطالعه زمین به عنوان جایگاه انسان

۷ - رابطه جغرافیا با سایر علوم را شرح دهید ؟

پاسخ : بین جغرافیا و سایر علوم رابطه وجود دارد . جغرافیا با کمک گرفتن از سایر علوم به سوالات خود پاسخ می دهد . بنابراین برخی جغرافیا را پلی بین رشته های مختلف علوم می دانند که علوم طبیعی را به علوم انسانی پیوند می دهد.

۸ - جغرافیا علوم طبیعی را به علوم انسانی پیوند می دهد .

۹ - شاخه های اصلی دانش جغرافیا را نام ببرید.

پاسخ : الف (جغرافیای طبیعی ب) فنون جغرافیایی ج (جغرافیای انسانی

۱۰- شاخه های جغرافیای طبیعی را نام ببرید.

پاسخ: ژئومورفولوژی - آب و هواشناسی - جغرافیای آب ها - جغرافیای زیستی - جغرافیای خاک ها

درس دوم

۱- سوالات کلیدی در جغرافیا را نام ببرید.

پاسخ: این سوالات عبارتند از: کجا؟ چه چیزی؟ چرا؟ چه موقع؟ چه کسانی؟ چگونه؟

۲- سؤال کجا با چه چیزی سر و کار دارد؟

پاسخ: با رکن اساسی جغرافیا یعنی مکان وقوع پدیده ها سر و کار دارد

۳- سؤال چه چیز بر چه عاملی دلالت دارد؟

پاسخ: بر ماهیت هر پدیده و مسئله

۴- سؤال چرا به چه چیزی می پردازد؟

پاسخ: به علت وقوع پدیده می پردازد.

۵- سؤال چه موقع به چه چیزی می پردازد؟

پاسخ: بر روند زمانی موضوعات می پردازد.

۶- سؤال چه کسی یا چه کسانی، چه چیزی را مورد توجه قرار می دهند؟

پاسخ: انسان و روابط متقابل با محیط

۷- سؤال چگونه به چه چیزی می پردازد؟

پاسخ: به بررسی سیر تکوین و تحول می پردازد.

۸- چه چیزی سبب شد تا انسان نسبت به ناشناخته ها آگاهی پیدا کند؟

پاسخ: حس کنجکاوی انسان درباره جهان و زندگی و مسائل گوناگون آن.

۹- امروزه برای پاسخ به حس کنجکاوی و شناخت جهان، روش های مختلفی علمی وجود دارد

۱۰- مراحل پژوهش در جغرافیا را به ترتیب نام ببرید.

پاسخ: طرح سوال و بیان مسئله - تدوین فرضیه - جمع آوری اطلاعات - پردازش اطلاعات - نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

درس سوم

۱- موقعیت جغرافیایی چیست؟

پاسخ: محل قرار گرفتن هر پدیده در سطح کره زمین، موقعیت جغرافیایی آن پدیده است.

۲- انواع موقعیت های جغرافیایی را نام ببرید.

پاسخ: الف) موقعیت ریاضی ب) موقعیت نسبی

۳- نام دیگر موقعیت ریاضی مطلق می باشد.

۴- موقعیت ریاضی یا مطلق چیست؟

پاسخ: محل دقیق هر پدیده یا مکان، با توجه به طول و عرض جغرافیایی

۵- گستردگی کشور ما در عرض ها به چه چیزی منجر شده است؟

پاسخ: به تنوع آب و هوایی

۶- تنوع آب و هوایی کشور ما بر چه عواملی موثر است؟

پاسخ: الف) در نوع تولیدات کشاورزی ب) محیط زیست ج) پیشرفت کشور

۷- موقعیت نسبی را تعریف کنید.

پاسخ: محل قرار گیری هر مکان، نسبت به پدیده های طبیعی یا انسانی پیرامون خود، موقعیت نسبی آن مکان است.

۸- منظور از موقعیت نسبی هر کشور چیست؟

پاسخ: منظور از موقعیت نسبی هر کشور، محل قرار گیری آن، نسبت به سایر کشورها، دریاها، تنگه ها، کانال ها، منابع اقتصادی و ... است.

۹- جمله (در شمال ایران دریای خزر واقع است) به کدام نوع از موقعیت جغرافیایی

کشورمان می پردازد؟

پاسخ: موقعیت نسبی کشور

۱۰- ایران از موقعیت نسبی ممتازی برخوردار است.

درس چهارم

۱- اهمیت مطالعه ناهمواری ها از چه جهاتی است؟

پاسخ: با شناسایی و مطالعه ناهمواری های کنونی کشور و سرگذشت تغییرات آنها می توانیم برای آینده، برنامه ریزی دقیق تری داشته باشیم.

۲- تأثیر ناهمواری های کشور بر زندگی مردم را بنویسید؟

پاسخ: این ناهمواری ها گاه در طول تاریخ، مانع ورود مهاجمان به سرزمین ما شده و علاوه بر آن در تشکیل اجتماعات انسانی و نوع زندگی مردم بسیار تأثیر گذار بوده است.

۳- اهمیت جلگه ها و دشت های کشور را نام ببرید.

پاسخ: دشت ها محل های مناسبی برای فعالیت های کشاورزی و دیگر فعالیت های اقتصادی است. در جلگه ها، رود هایی که از کوه ها سرازیر می شوند به سوی دریاها و دریاچه ها جریان می یابند و منابع آب قابل توجهی ایجاد می کنند که شهرها و روستا بر کناره آنها مستقر می شوند.

۴- در کدام دوران زمین شناسی ناهمواری های ایران شکل نهایی یافت ؟

پاسخ: در دوره های اول تا سوم زمین شناسی پدید آمده و در اواخر دوره ی سوم، طی دوره ی «کواترنر» شکل نهایی یافته است.

۵- عوامل تغییر شکل ناهمواری های ایران را بنویسید.

پاسخ: آب های روان اختلاف دما - باد -

۶- تقسیمات ناهمواری های ایران را نام ببرید.

پاسخ: الف) سرزمین های کوهستانی که اغلب بیش از هزار متر از سطح دریاهای آزاد ارتفاع دارند.

ب) سرزمین های هموار که شامل دشت ها و جلگه ها کم ارتفاع در نواحی داخلی یا سواحل دریاهای می شوند.

۷- سرزمین های کوهستانی کشور را به چند صورت می توان تقسیم کرد ؟

پاسخ:

الف) منطقه کوهستانی شمال کشور

ب) منطقه کوهستانی غربی (زاگرس)

ج) منطقه کوهستانی مرکزی

د) منطقه کوهستانی شرق و جنوب شرقی

۸- مهمترین رشته کوه های آذربایجان را نام ببرید.

پاسخ: رشته کوه ارسباران (قره باغ) - رشته کوه آرات سبلان - سهند -

۹- نام مهمترین قله کوهستان تالش چیست ؟

پاسخ: سفید کوه (آق داغ)

۱۰- دو ویژگی مهم منطقه کوهستانی البرز را شرح دهید.

پاسخ: الف) دامنه های این کوه ها معمولا به سمت شمال و یا جنوب است و در آن دره های

وسیع و عمیقی است.

ب) بخش اعظم چین خوردگی های وسیع، حاصل کوه زایی مواد رسوبی طی میلیون ها سال است.

درس پنجم

در ۱- اصطلاح هوا به چه معناست؟

پاسخ: اصطلاح هوا به حالت آبی و زودگذر جو گفته می شود.

۲- آب و هوا را تعریف کنید.

پاسخ: آب و هوا به مجموعه عناصر جوی غالب در یک منطقه در درازمدت گفته می شود.

۳- پیش بینی آب و هوا از چند روش می توان فهمید؟

پاسخ: ۲ روش: اعلام کارشناسان هواشناسی نرم افزار - ها و سایت های اینترنتی مخصوص

۴- عوامل تنوع آب و هوایی ایران را نام ببرید.

پاسخ: الف) (موقعیت جغرافیایی ب) ارتفاع و جهت کوهستان ج) توده های هوا

۵- مهمترین عوامل ناشی از موقعیت جغرافیایی که بر آب و هوای کشور اثر دارد کدام

است؟

پاسخ: الف) (عرض جغرافیایی ب) قرار گرفتن ایران در کمر بند پر فشار جنب حاره ای ج)

نزدیکی به دریاها و دوری از آن و منابع رطوبتی

۶- به چه علت در شمال ایران دما پایین و در جنوب دما بالاست؟

پاسخ: به علت تابش عمود خورشید که به خاطر نزدیک تر بودن به خط استوا است دما بالاست و

در شمال به علت زاویه تابش مایل دمای هوا پایین تر از جنوب می باشد.

۷- کمر بند کم فشار و پر فشار حاره ای چگونه تشکیل می شود؟

پاسخ: در اطراف خط استوا به دلیل گرم بودن و صعود هوا، کمر بند کم فشار حاره ای تشکیل

می شود. در اطراف مدار راس السرطان و راس الجدی، به دلیل سنگینی و فرونشینی هوا، کمربند پر فشار حاره ای تشکیل می شود.

۸- به چه علت در نواحی ساحلی شمال و جنوب کشور اختلاف دما کمتر از نواحی داخلی است؟

پاسخ: به علت نزدیک بودن به دریا

۹- چرا در جنوب کشور، نزدیک بودن به دریا نقش چندانی در میزان بارش ندارد؟

پاسخ: به دلیل عدم امکان صعود هوای مرطوب

۱۰- چه عاملی باعث بارش های بیشتر در دامنه های شمالی البرز و دامنه های غربی زاگرس شده است؟

پاسخ: جهت رشته کوه های البرز و زاگرس (پراکندگی جغرافیایی)

درس ششم

۱- آب قابل دسترس به چند صورت موجود است؟ مهمترین آن چیست؟

پاسخ-: چاه-چشمه-رود ها قنات. مهم ترین رود ها

۱- مهم ترین منابع آب قابل دسترس را بنویسید

پاسخ: در فصول سرد سال، ریزش برف و باران به صورت جریان آب رودها، منابع آب کشور را تغذیه می کند و در فصول گرم، آب های فرو رفته در زمین به صورت چشمه، چاه و قنات، آب مورد نیاز ساکنان بخش های مختلف را تأمین می نمایند.

۲- پدران ما برای تأمین آب چه اقداماتی را انجام دادند؟

پاسخ: پدران ما در قرن های گذشته با توجه به کم آبی و خشک بودن سرزمین ایران برای دستیابی به آب، حفر قنات را ابداع کرده اند تا در تمام سال، آب مورد نیاز را در اختیار داشته باشند.

۳- ویژگی های رودهای ایران را بنویسید

پاسخ - :در ایران بیشتر بارش ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار رخ میدهد، به این دلیل هر چه به پایان این دوره نزدیک تر می شویم، آب دهی رودها بیشتر می شود.
-با توجه به ناهمواری ها و جهت آن ها، هر چه از غرب به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کم تر می شود.
-رودهایی که از کوهستان های بلند و برف گیر تغذیه می شوند، دائمی هستند. اگر این رودها در نواحی مرطوب، جریان یابند مقدار آب آنها بیش تر خواهد بود.
-رودهای مناطق نسبتاً خشک بیشتر طغیانی، تصادفی و اتفاقی، و مقدار آب آنها در سال های مختلف متفاوت است.

۴- کانون آبگیر را تعریف کنید

پاسخ :در مناطق کوهستانی، مکان هایی وجود دارد که آب بخش هایی از رودها را تأمین می کنند. به این مکان ها کانون های آبگیر می گویند.

۵- کانون های آبگیر در حد فاصل ..... حوضه های آبریز ..... قرار دارند و بر خط تقسیم آب های محلی منطبق هستند.

۶ - در چه صورتی رودهایی که از کانون های آبگیر سرچشمه می گیرند در جهات مختلف جریان یابند؟

پاسخ :گاهی آب کانون های آبگیر وارد چندحوضه آبریز نزدیک خود می شوند. بنابراین رودهایی که از کانون های آبگیر سرچشمه می گیرند ممکن است در جهات مختلف جریان یابند.

۷ - انواع کانون های آبگیر را بنویسید

پاسخ :دائمی-فصلی-اتفاقی

۸- کانون آبگیر دائمی چه ویژگی هایی دارند؟

پاسخ :- کانونهای آبگیری که بیش از ۵۰۰ میلیمتر بارش داشته باشند و حداقل در هشت ماه از سال، این بارشها اتفاق بیفتد، به آنها کانون های دائمی میگویند.

۹- کانون آبگیر فصلی چه ویژگی هایی دارد؟

پاسخ :- اگر کانون های آبگیر در فصول سرد سال، ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه های گرم سال حفظ بارش و زمان آن جزء کانون های فصلی به شمار می رود. کانون های کنند، بدون توجه به میزان آبگیر فصلی را روی نقشه مشخص کنید.

۱۰- کانون آبگیر موقتی چیست؟

پاسخ :در کوهستان های نزدیک به مناطق گرم و خشک، که گاهی بارش های کوتاه و اتفاقی رخ می دهد، نوعی کانون آبگیر موقت شکل می گیرد که آنها را کانون های اتفاقی می نامند. کانون های آبگیر اتفاقی را روی نقشه مشخص کنید.

درس هفتم

۱ - جغرافیای انسانی را تعریف کنید.

پاسخ :به مطالعه فعالیت های انسان و نتایج این فعالیت ها ، جغرافیای انسانی می گویند

۲-عوامل پراکندگی جمعیت را نام ببرید.

پاسخ :الف (عوامل طبیعی ب) عوامل انسانی

۳ -عوامل انسانی تاثیرگذار بر پراکندگی جمعیت کدام می باشد ؟

پاسخ :حمل و نقل و ارتباطات سرمایه و -فناوری ایجاد مراکز رفاهی - پیشینه و سابقه ی

تاریخی

۴- طبق آخرین آمار سر شماری نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۲ ، جمعیت ایران به طور تقریبی چقدر بود ؟

پاسخ : به طور تقریبی میلیون نفر ۷۷

۵- یکی از مباحث مهم جمعیت ، بررسی چیست ؟

پاسخ : بررسی میزان افزایش و کاهش جمعیت هر کشور است.

۶- متخصصان برای اندازه گیری رشد طبیعی جمعیت چه می کنند ؟

پاسخ : میزان موالید و مرگ و میر را در یک سال مشخص از هم کم ، و بر تعداد کل جمعیت

$$\frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید}}{\text{کل جمعیت همان سال}} \times 100$$

تقسیم ، و سپس آن را به درصد بیان می کنند .

۷- دو عامل تاثیرگذار بر رشد جمعیت هر کشور را نام ببرید .

پاسخ : زاد و ولد و مرگ و میر - مهاجرت

۸- رشد مطلق جمعیت چگونه بدست می آید؟

پاسخ : موالید و مرگ و میر ، رشد طبیعی جمعیت را نشان می دهد که اگر مهاجرت را به آن

اضافه یا کم کنیم رشد مطلق جمعیت بدست می آید .

$$100 \times \text{مهاجرت} \pm \frac{\text{میزان مرگ و میر} - \text{میزان موالید}}{\text{کل جمعیت همان سال}}$$

۹- فرمول مدت زمان دو برابر شدن جمعیت را بنویسید .

$$\text{مدت زمان دو برابر شدن جمعیت} = \frac{70}{\text{نرخ رشد جمعیت}}$$

۱۰- اطلاع از وضعیت سنی و جنسی جمعیت هر کشور از موارد قابل توجه برنامه ریزان است

۱۱- اهمیت هرم سنی هر کشور را شرح دهید.

پاسخ: هرم سنی هر کشور به برنامه ریزان کمک می کند که با ساختمان سنی جمعیت آن کشور آشنا می شوند و از آن برای برنامه ریزی استفاده می کنند ؛ به عنوان نمونه برای تحقق برنامه های تامین اجتماعی ، بهبود وضعیت سالمندان ، ارتقای سطح سلامت جامعه ، امنیت ملی و ... کمک می گیرند.

درس هشتم

۱- سابقه ی تقسیمات کشوری ایران به چه دوره ای بر می گردد ؟

پاسخ: به دوره ی داریوش اول ، پادشاه هخامنشی

۲- به چه چیزی ساتراپ می گفتند ؟

پاسخ: در دوره هخامنشی ، داریوش کشور را به سی شهری که همان شهر می باشد ، تقسیم کرد و برای هر یک از آنان مأمورینی گماشت که آنها را ساتراپ می گفتند.

۳- در زمان ساسانیان تقسیمات کشوری به چه صورت بود ؟

پاسخ: در زمان ساسانیان ، کشور به سرزمین (ایالت) ، حوزه (استان) ، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

۴- تقسیمات کشوری در دوره صفویه ، افشاریه و زندیه را بنویسید.

پاسخ: ایالت ، ولایت ، بلوک و قصبه.

۵- تقسیمات کشوری در دوره قاجاریه را بنویسید.

پاسخ: دارای ۴ ایالت و ۲۳ ولایت بود.

۶- ایالت های ایران در زمان قاجاریه را بنویسید.

پاسخ-: آذربایجان خراسان و سیستان کرمان -فارس و بندر - و بلوچستان.

۷- تقسیمات کشوری حال حاضر ایران را بنویسید.

پاسخ: دهستان . -بخش -شهرستان -استان

۸- استان را تعریف کنید.

پاسخ: واحدی از تقسیمات کشوری است که با محدوده جغرافیایی معین ، از به هم پیوستن چند شهرستان هم جوار با توجه به موقعیت سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ، اقتصادی و طبیعی تشکیل می شود.

۹- استان ، توسط استاندار اداره می شود.

۱۰- شهرستان را تعریف کنید.

پاسخ: واحدی از تقسیمات کشوری با محدوده جغرافیایی معین است که از به هم پیوستن چند بخش هم جوار تشکیل شده است.

۱۱- شهرستان ، توسط فرماندار اداره می شود.

درس نهم

۱- شکل گیری سکونتگاه ها از دانش جغرافیا چیست ؟ با مثال .

پاسخ : از دیدگاه دانش جغرافیا ، سکونتگاه محلی است از مجموعه مساکن که عوامل طبیعی و انسانی در شکل گیری آن نقش دارند . شهر و روستا سکونتگاه هستند .

۲- چه عواملی در شکل گیری سکونتگاه ها نقش دارد ؟

پاسخ : آب و خاک

۳- مهمترین عامل در شکل گیری سکونتگاه کدام است ؟

پاسخ : آب

۴- نقش آب در شکل گیری سکونتگاه را شرح دهید .

پاسخ : بسیاری از سکونتگاه های اولیه در کنار رود ها به وجود آمده است . آب در هر مکان ، در تمایل انسان به کار کشاورزی و ساکن شدن به صورت دائم در مکان ، عامل مهمی است .

۵- روستا و شهرهای اولیه چگونه پدید آمدند ؟

پاسخ : با ساکن شدن انسان در یک مکان ، اولین سکونتگاه ها به نام روستا پدید آمد . افزایش جمعیت در سکونتگاه های روستایی ، زمینه ساز ایجاد شهرهای اولیه شد .

۶- عوامل اثرگذار در گسترش سکونتگاه ها را نام ببرید

پاسخ : آب ، خاک ، شیب زمین ، ارتفاعات .

۷- چگونه عوامل طبیعی یا انسانی باعث از بین رفتن اعتبار سکونتگاه می شود . با مثال

پاسخ : گاهی عوامل طبیعی یا انسانی ، موقعیتی به وجود می آورد که یک سکونتگاه اعتبار خود را از دست می دهد یا از بین می رود . برای مثال : شهر باستانی ، بیشاپور ، که در شمال غربی

کازرون قرار دارد که در زمان ساسانیان از اهمیت ارتباطی مهمی برخوردار بود . جنگ و بیماری سبب از بین رفتن این شهر شد.

۸-انواع سکونتگاه ها را نام ببرید.

پاسخ :عشایری . -روستایی -شهری

۹-قدیمی ترین سکونتگاه در ایران چه بود ؟

پاسخ :سکونتگاه عشایری

۱۰-ویژگی های زندگی عشایری را بنویسید.

پاسخ :در این شیوه زندگی ، سکونت و یک جانشینی دائمی دیده نمی شود . عشایر به طور مستقیم از منبع طبیعی استفاده می کنند .عشایر زندگی اجتماعی قبیله ای دارند و از ایل و طایفه تشکیل شده اند و رابطه ی خویشاوندی دارند.

درس دهم

۱-هدف از بهره گیری از توان های محیطی چیست؟

بهره گیری از توان های محیطی، با هدف تأمین معاش و توجه به ابعاد مکانی در برنامه ریزی ها

۲-نتیجه بهره گیری از توان های محیطی چیست؟

به عدالت اجتماعی و اقتصادی و تعادل منطقه ای انواع فعالیت ها منجر می شود. .

۳-ساماندهی فعالیت های انسان در مکان، براساس توان محیطی چه نتایجی دارد؟

موجب می شود از صدمات ناشی از بهره گیری انسان از محیط بکاهد و زمینه های رسیدن به توسعه پایدار را فراهم سازد.

۴- توسعه پایدار چیست؟

توسعه پایدار به معنای تأمین نیازهای امروز، بدون کاستن از توانمندی های نسل های آینده است.

۵- راه حل مناسب برای رسیدن به توسعه پایدار را بنویسید.

شناخت توان های جغرافیایی و درک صحیح ظرفیت های محیطی ایران، راه حل مناسبی برای رسیدن به اهداف توسعه پایدار است.

۶- کشاورزی چیست؟

یکی از اساسی ترین نیازهای انسان، نیاز به غذا است. به منظور برطرف کردن این نیاز، شکلی از رابطه بین انسان و محیط طبیعی ایجاد شده است که آن را «کشاورزی» می نامیم.

۷- نقش کشاورزی در اقتصاد کشور را بنویسید.

این بخش به دلیل ایفای نقش حیاتی در تأمین مواد غذایی سالم، خودکفایی، ایجاد اشتغال و بهره مندی صحیح از مواهب الهی مانند آب و خاک، در اقتصاد کشور نقش بسیار مهمی دارد.

۸- نقش روستاییان در اقتصاد کشور را بیان کنید.

کشاورزی از فعالیت های اساسی و زیربنایی در اقتصاد ایران است که در سایه تلاش روستاییان زحمت کش محصولات با کیفیت به بازار عرضه می شود.

۹- مهم ترین فعالیت های بخش کشاورزی.

زراعت، باغداری و دامداری

۱۰- چه عاملی موقعیت مناسبی برای تولید انواع محصولات زراعی فراهم کرده است؟

تنوع وضعیت آب و هوایی در ایران،